

Editorial Board

Editor in Chief

Mark Zilberman, MSc, Shiny World Corporation, Toronto, Canada

Scientific Editorial Board

Viktor Andrushhenko, PhD, Professor, Academician of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, President of the Association of Rectors of pedagogical universities in Europe

John Hodge, MSc, retired, USA

Petr Makuhin, PhD, Associate Professor, Philosophy and Social Communications faculty of Omsk State Technical University, Russia

Miroslav Pardy, PhD, Associate Professor, Department of Physical Electronics, Masaryk University, Brno, Czech Republic

Lyudmila Pet'ko, Executive Editor, PhD, Associate Professor, National Pedagogical Dragomanov University, Kiev, Ukraine

IntellectualArchive, Volume 7, Number 2

Publisher : Shiny World Corp.
Address : 9200 Dufferin Street
P.O. Box 20097
Concord, Ontario
L4K 0C0
Canada

E-mail : support@IntellectualArchive.com
Web Site : www.IntellectualArchive.com
Series : Journal
Frequency : Bimonthly
Month : March/ April 2018
ISSN : 1929-4700
Trademark : **IntellectualArchive™**

© 2018 Shiny World Corp. All Rights Reserved. No reproduction allowed without permission. Copyright and moral rights of all articles belong to the individual authors.

Intellectual Archive

Volume 7

Number 2

March/April 2018

Table of Contents

Physics

J. Hodge	STOE electric charge	1
J. Hodge	Experiment supports STOE model and rejects the traditional model of a coulomb field	11

Religious Studies

G.Jegede, T. Bello, F.Ojo	Water Symbolism in Religious Practice: a Case Study of The Celestial Church of Christ [C.C.C.] in Ekitiland (Nigeria)	15
G.Jegede, F.Ojo	The Phenomenon of Schisms in the Church: a Case Study of the Cherubim and Seraphim	26
M. Nesprava	The Essence and Prospects of the Theory of Euro-Islam	38

Philosophy

J. Hodge	Criteria for Fundamental Physics Principles	44
----------	---	----

Linguistics

O. Drapak	Proper Names with Different Ends of Dictionary Forms in Ukrainian and in English Languages, Popular in Ukrainian Linguistic Society in the End of XX – in the Beginning of XXI Centuries	53
O. Drapak	The Interjection as a Component of Actively Common Lexical Composition of the Ukrainian Language of the Post-Soviet Period and as an Object of Learning of Foreigners	60

Social Work

Y. Spivak	Social Protection: Interdisciplinary Aspect	68
-----------	---	----

Education

I. Bilianska	The Pedagogical Sequence for Audiobook Listening Instruction of Ukrainian Pre-service Teachers	80
I. Nadezhkina	Charity as a Result of the Educational Activity of Ukrainian Intelligentsia in the South of Ukraine: the Second Half of the XIXth – and Early XXth Centuries	96
O. Lytvynenko	Pedagogical Conditions for Forming Social Activity in Primary School Children	107
N. Skiba	Professional Development of English Teachers for Specific Purposes in the United Kingdom	115
O. Ponomarova	Technology of Upbringing Tolerance in Senior School Pupils in the Process of School Self-Government	125
	Manuscript Guidelines. Where to Find Us	132

Technology of Upbringing Tolerance in Senior School Pupils in the Process of School Self-Government

Ponomarova Olha

*Applicant at the Department of Theory and History of Pedagogy
Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine, Kyiv)*

Abstract

In the article the implementation of problems tolerance formation in senior pupils in the process of school self-government education is presented. The problem of essence of the concept *TOLERANCE*, which is not only a difficult multidimensional contradictory category and explained as an important principle of relations between people, social phenomenon, valued orientation of personality but also as the rational phenomenon which is shown up through the realized choice of the senior pupils of tolerant conduct, the ability to be honest and occupy a position of tolerance and trust in an attitude toward other people, confession not only of your own needs and interests but also others is described. The author raises the questions of the development of effective pedagogical technology of upbringing tolerance in youth aimed at increasing the intensity and efficiency of the educational process in secondary schools. Examples of effective methods and forms of education that stimulate the further development of cognitive and social motivation of students associated with the identification of tolerant behavior are given.

Key words: tolerance, tolerant behavior, pedagogical technology, senior pupils, motivation, school self-management.

Актуальність дослідження. Впродовж свого існування будь-яка держава зазнає змін в усіх сферах духовного життя суспільства, освіти, політики, економіки. Подібна ситуація на сучасному етапі розвитку України стимулює суспільство на пошук нових відносин, пофарбованих у кольори співпраці та діалогу, акцентує увагу на цінностях, які формують гуманну свідомість, взаєморозуміння, особисту відповідальність, свободу, абсолютну цінність життя, усвідомлення необхідності забезпечення толерантного середовища, актуальність якого підвищується і введенням інклюзивної освіти.

Саме толерантність має стати сьогодні тим найсильнішим регулятором життя людей, який спрямовує державний устрій, соціальні структури та індивідуальні стратегії поведінки й існування шляхом гуманізації та соціально-культурної рівноваги. Аналіз наукової літератури та вивчення педагогічної практики показує, що саме освіта як сфера трансляції культури сприяє створенню необхідних умов для прищеплення навичок толерантної поведінки учнівської молоді.

Виклад основного матеріалу. Процес виховання толерантності став предметом вивчення науковців: Л. Бернадської, В. Бойченко, О. Гриви, Е. Койкова, О. Лавроненко, О. Лисенко, В. Лопатинської, Н. Мирончук, О. Матієнко, В. Тернопільської, Т. Троценко та ін. [1; 2; 4; 6; 7; 8; 9; 10].

Проблема виховання толерантності складна і різноманітна. Ми визначаємо її як моральну цінність особистості, яка характеризує терпиме ставлення, повагу, сприйняття та розуміння інших людей, незалежно від їхньої етнічної, національної або культурної належності; інших поглядів, характеру, темпераменту, звичок; різних культурних груп чи їхніх представників, різноманітних форм самовираження та самовиявлення людської особистості. Водночас, ми розглядаємо толерантність як раціональне явище, що проявляється через усвідомлений вибір старшокласниками толерантної поведінки, вміння домовлятися із самим собою та займати позицію терпимості й довіри у ставленні до оточуючих, визнання не тільки своєї цінності, але й цінності іншого. Зауважимо, що період старшого шкільного віку має всі необхідні умови для набуття навичок толерантної поведінки, вміння займати позиції терпимості й довіри у ставленні до оточуючих, адже саме в цей період закладаються основні соціальні установки і внутрішня толерантність, формуються завдання соціального самовизначення.

Зважаючи на актуальність означеної проблеми постала необхідність у розробці технології виховання толерантності старшокласників у процесі самоврядування.

Зазначимо, що під педагогічною технологією розуміємо цілеспрямовану систему методів, прийомів та засобів, яка спрямована на підвищення ефективності та інтенсивності навчально-виховного процесу у закладах середньої освіти.

Процес формування повинен відображати структуру толерантності старшокласників та передбачає дослідження усіх аспектів виховного процесу, починаючи з постановки цілей, проектування, організації процесу до перевірки ефективності застосованих засобів, методів та прийомів. Важливим аспектом у процесі розробки технології було дотримання принципів цілісності, системності, послідовності та фундаментальності, що зумовило підсилення взаємозв'язку теоретичної й практичної підготовки учнів старшого шкільного віку до сучасної толерантної життєдіяльності.

Розроблена технологія виховання толерантності старшокласників у процесі самоврядування передбачає три етапи реалізації, а саме: орієнтувально-мотиваційний, операційно-пізнавальний та контрольно-оцінний. Відповідно до кожного етапу визначено цілі, зміст, форми та засоби технології виховання учнів.

Метою орієнтувально-мотиваційного етапу нами було визначено «занурення» у виховне середовище закладу середньої освіти. Цей етап передбачав досягнення таких цілей: формування й усвідомлення старшокласниками мотивів і цінностей виявлення толерантної поведінки в процесі самоврядування старшокласників; закріплення в свідомості значущості знань про толерантність з метою їх використання в процесі міжособистісної та колективної діяльності на основі партнерства.

Для реалізації поставлених перед першим етапом завдань старшокласники активно залучались до участі в спеціально організованих міні-бесідах, проблемних дискусійних заняттях, тренінгах на яких висвітлювалось роль і місце толерантності в міжособистісних стосунках у процесі самоврядування. Крім цього, використовувались інші різноманітні методи й форми виховної роботи, які стимулювали подальший розвиток пізнавальної й соціальної мотивації учнів пов'язаної з виявленням толерантної поведінки. Цілеспрямоване створення ситуацій успіху, відчуття радості досягнення, усвідомлення своїх можливостей та причетності до суспільно-корисної діяльності дозволило сформувати позитивні установки у старшокласників на виявлення толерантності, підвищення рівня сформованості навичок толерантної поведінки в учнівському колективі.

Відомо, що прийоми і ситуації морального вибору народжують в учнів запитання, змушують їх мислити, обговорювати, робити висновки. Все це дає внутрішній імпульс і потребу в пізнанні сутності толерантності, що і сприяє зміцненню мотивації виявлення толерантної поведінки.

Таким чином, результатом роботи на означеному етапі є зростання мотивації виявлення толерантності старшокласників у процесі самоврядування.

Операційно-пізнавальний етап є логічним продовженням мотиваційного етапу та включав досягнення таких цілей: підтримання позитивного ставлення до прояву толерантності, розвиток умінь толерантної поведінки, емпатії.

Серед форм роботи, що сприяли подальшому розширенню знань старшокласників про толерантність, виховання у них толерантних умінь і навичок важливого значення набув курс «Толерантність – різноманіття в єдності». Варто зауважити, що найбільш ефективною формою формування толерантних відносин у колективі було проведення занять, які містили в собі як викладення теоретичного матеріалу так і практичні вправи, ігри, елементи тренінгу, дискусії тощо. Завдяки активним методам групової роботи юнаки й дівчата навчалися комунікабельності, емпатії, навичкам групової взаємодії, толерантного ставлення один до одного, що є основою їх успішної взаємодії у процесі самоврядування. Такі вправи як: «Риси толерантної особистості», «Терпіння і терпимість», «Межі толерантності», «Ми схожі» сприяли ефективному виробленню здатності бачити себе реальним і не вимагати від оточуючих, щоб вони відповідали нашим очікуванням [11].

Зазначимо, що важливого значення на даному етапі набуло проведення різноманітних заходів, ініційованих органами учнівського самоврядування: благодійні ярмарки, акції підтримки воїнів АТО тощо. Часто в процесі підготовки використовувалися такі форми роботи, як «аукціони ідей», або «конверти творчих пропозицій» з подальшим спільним обговоренням, що допомагало старшокласникам набути соціально-комунікативного досвіду у взаємодії, виховати у них повагу до іншої особистості та її думки, навчило вести аргументований діалог з будь-якої проблеми [7;8].

Аналізуючи результати другого етапу, констатуємо, що використання активних форм, методів виховання дозволяють моделювати практичні ситуації які є основою для виховання толерантності старшокласників у процесі самоврядування.

Результативно-оціночний етап став логічним продовженням попередніх етапів технології виховання толерантності старшокласників.

Метою результативно-оціночного етапу є набуття та вдосконалення досвіду толерантної поведінки у взаєминах старшокласників; моніторинг набутих знань, умінь й навичок; оцінка, самооцінка та самокоригування.

Цікавою для юнаків і дівчат на даному етапі була імітаційна гра «Крамниця цінностей» метою якої було вивчення рівня розвитку толерантної свідомості, ієрархічної структури моральних цінностей старшокласників, а також формування

толерантної атмосфери в учнівському колективі. Застосування даної форми роботи забезпечувало ефективне виховання толерантності старшокласників, що виявлялося в закріпленні та поглибленні знань про міжособистісну толерантність в колективі, удосконаленні практичних умінь і навичок спілкування між юнаками й дівчатами, результативному пошуку правильного виходу з конфліктних ситуацій, розвитку самостійності в розв'язанні складних міжособистісних проблем, у вмінні аналізувати й оцінювати власну поведінку.

Варто зауважити, що плануючи свою роботу із старшокласниками, ми враховували, що у цьому віці відбувається інтенсивне опанування суспільним досвідом за умови максимального розкриття ними своїх індивідуальних можливостей, тобто процес соціалізації та індивідуалізації є взаємопов'язаними компонентами особистісного розвитку юнаків і дівчат.

Висновки. Таким чином, розроблена нами технологія дозволила здійснити організовано процес формування у старшокласників особистісних якостей таких, як відповідальність, толерантність, прагнення до постійного саморозвитку, організованість; розвинути усвідомлення значущості толерантної поведінки, мотиваційну сферу й ціннісні орієнтації, спрямовані на побудову взаємовідносин на основі партнерської взаємодії у процесі самоврядування.

References

1. Ponomareva Olha. *Pedahohichni umovy vykhovannia tolerantnosti u starshoklasnykiv* [Pedagogical conditions for upbringing tolerance in senior school pupils]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. Serii: Pedahohika: zb. nauk. pr. Berdiansk: FO-P Tkachuk O.V., 2018. Issue 1. P. 262–268.

2. Petko L V. *Realizatsiia kontseptsii pidhotovky mahistriv v Ukraini dlia roboty v inkluzyivnomu osvithnomu prostori* [The conception of the preparation masters' in Ukraine Implementation to work in an inclusive educational environment]. *Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei v intehrovanomu osvithnomu seredovyshti*: Tr. KhI Mizhnar. nauk.-prakt. konf., lystopad 2011 r. – Part. I. – K. : VMURL «Ukraina». – 2011. – P. 92–94.

3. Pet'ko L. V. *Tury`zm – sprava zahoplyuyucha* [Tourism is a fascinating matter]. *Rad. shkola*. 1990. No. 11. P. 25–29.

4. Pet'ko L.V. *Filosofs'ko-lingvistychni idei' rozuminnja mizhljuds'koi' komunikacii' u social'nomu seredovyshti* [Philosophical and linguistic ideas of interpersonality communication in professional sphere]. *Naukovi zapysky NaUOA*.: Ostrog: Vyd-vo «Ostroz'ka akademija», 2015. Serija «Filologichna». Issue. 53. P. 353–356.

5. Pet`ko L.V., V.F.Verezij. *Pidlitok u riznovikovomu zagoni* [Teenager in different age group] // *Rad. shkola*. K. 1989. No. 11. P. 6–12.

6. Ternopil'ska. V. I. *Vidpovidalnist osobystosti: humanitarnyi aspekt. imeni Ivana Franka* [Personality Responsibility: Humanitarian Aspect]. VISNYK Zhytomyrskoho derzh. un-tu Franka, 2004. No 14. P. 47–50.

7. Ternopil'ska V.I. *Psykhologhiia dlia starshoklasnykiv: sotsialno-komunikatyvnyi aspekt: [navchalnyi posibnyk]* [Psychology for senior pupils: socio-communicative aspect]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2009. 308 p.

8. Ternopil'ska V.I. *Sotsialno-komunikatyvna kultura shkoliara: shliakhy skhodzhennia: [monohrafiia]* [Socio-communicative culture of schoolchildren: the ways of ascent] / V.I. Ternopil'ska. Vyd.-vo PP «Ruta», 2008. 300 p.

9. Ternopil'ska V. I. *Teoretychni zasady realizatsii tsinnisnoho pidkhodu u vykhovanni osobystosti* [Theoretical principles of the implementation of the value approach in personality upbringing]. *Novi tekhnolohii navchannia: nauk.-metod. zb.* 2016. Issue 88. Part 2. P. 118–121.

10. Ternopil'ska V.I. *Tolerantnist yak skladova sotsialno-komunikatyvnoi kultury osobystosti* [Tolerance as a component of social and communicative culture of personakity]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzh. un-tu im. I.Franka*. 2008. № 40. P. 92–95.

11. Ternopil'ska V. I., Lytvynenko O. H., Ponomarova O. Yu. *Tolerantnist yak determinanta formuvannia sotsialnoi aktyvnosti osobystosti* [Tolerance as a determinant in the formation of social activity of personality]. *Topical issues of social pedagogy: Collective monograph. CARICOM, Barbados*, 2017. P. 135–153.

Translation of the Title, Abstract and References to the Author's Language

УДК 37.034

Пономарьова Ольга. Технологія виховання толерантності старшокласників у процесі самоврядування.

У статті розглянуто проблеми виховання толерантності старшокласників у процесі самоврядування. Автором піднімаються питання розробки ефективної педагогічної технології виховання толерантності молоді спрямованої на підвищення ефективності та інтенсивності виховного процесу у закладах середньої освіти. Наводяться приклади ефективних методів й форм виховної роботи, які стимулюють подальший розвиток пізнавальної й соціальної мотивації учнів пов'язаної з виявленням толерантної поведінки.

Ключові слова: толерантність, толерантна поведінка, педагогічна технологія, мотивація, самоврядування, молодь.

Пономарева О. Технология воспитания толерантности старшеклассников в процессе самоуправления

В статье рассмотрены проблемы воспитания толерантности старшеклассников в процессе школьного самоуправления. Автором поднимаются вопросы разработки эффективной педагогической технологии воспитания толерантности молодежи направленной на повышение интенсивности и эффективности воспитательного

процесса в учреждениях среднего образования. Приводятся примеры эффективных методов и форм воспитательной работы, которые стимулируют дальнейшее развитие познавательной и социальной мотивации учащихся связанной с выявлением толерантного поведения.

Ключевые слова: толерантность, толерантное поведение, педагогическая технология, мотивация, самоуправление, молодежь.

Література

1. Пономарьова О. Ю. Педагогічні умови виховання толерантності у старшокласників. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогіка: зб. наук. пр. Бердянськ : ФО-П Ткачук О.В., 2018. Вип. 1. С. 162–168.
2. Петько Л В. Реалізація концепції підготовки магістрів в Україні для роботи в інклюзивному освітньому просторі. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі*: Тр. XI Міжнар. наук.-практ. конф., листопад 2011 р. – Ч. I. – К. : ВМУРЛ «Україна». – 2011. – С. 92–94.
3. Петько Л. В. Туризм – справа захоплююча. *Рад. школа*. 1990. № 11. С. 25–29.
4. Петько Л.В. Філософсько-лінгвістичні ідеї розуміння міжлюдської комунікації у соціальному середовищі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна» : зб. наук. праць / укл. І.В.Ковальчук, Л.М.Коцюк, С.М.Новоселецька. Острог: Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2015. Вип. 53. С. 309–312.
5. Петько Л.В., Везезій В.Ф. Підліток у різновіковому загоні. *Рад. школа*. Київ. 1989. № 11. С. 6–12.
6. Тернопільська В. І. Відповідальність особистості: гуманітарний аспект. імені Івана. *ВІСНИК Житомирського держ. ун-ту Франка*, 2004. № 14. С. 47–50.
7. Тернопільська В. І. Психологія для старшокласників: соціально-комунікативний аспект: навч. посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 308с.
8. Тернопільська В. І. Соціально-комунікативна культура школяра: шляхи сходження: монографія. Вид.-во ПП «Рута», 2008. 300 с.
9. Тернопільська В. І. Теоретичні засади реалізації ціннісного підходу у вихованні особистості. *Нові технології навчання*: наук.-метод. зб. – 2016. – Вип. 88. Ч. 2. С. 118–121.
10. Тернопільська В. І. Толерантність як складова соціально-комунікативної культури особистості. *Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І.Франка*. 2008. № 40. С. 92–95.
11. Тернопільська В. І., Литвиненко О. Г., Пономарьова О. Ю. Толерантність як детермінанта формування соціальної активності особистості. *Topical issues of social pedagogy*: Collective monograph. CARICOM, Barbados, 2017. С. 135–153.